

LAUSUNTO
31.3.2008

LAUSUNTO YMPÄRISTÖHALLINNON MUUTOSHANKKEEN LOPPURAPORTEISTA I JA III

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Yhdistys on 16.3.2007 antanut lausunnon ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon uudistamisprojektien väliraportteista. Aiempi lausunto on melko yksityiskohtainen. Koska väli- ja loppuraporttien välillä ei ole suuria eroja, yhdistys viittaa aiempaan lausuntoonsa ja lausuu tällä kertaa yhteenvedon omaisesti ja osin aiempaa lausuntoaan täydentäen.

Raportti I

Valtion ja kuntien toimivaltajaon tarkistamisen ja lupamenettelyn keventämisen vaikutuksia ympäristöön ja etenkin kuntien työmäärään ei ole selvitetty riittävästi. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman henkilötyövuosien vähentämistavoite on ristiriidassa ympäristönsuojelusektorin jatkuvasti lisääntyvän säädösmäärän ja sitä kautta kasvavan työmäärän kanssa. Tehtävien siirto kunnille on mahdollista tilanteessa, jossa kunnissa on todettu olevan 290 henkilötyövuoden vaje ympäristönsuojelutehtävissä (Kuntaliiton kysely kuntien ympäristönsuojelusta 6.5.2007). Vaikka ympäristölupakynnystä esitetyllä tavalla nostettaisiin, kuntien on yhä valvottava pieniä lupamenettelykynnyksen alapuolelle jääviä toimintoja, joita muutoksen jälkeen olisi entistä enemmän. Juuri valvonta on kunnissa se työtehtävä, joka eniten kärsii resurssipulan vaikutuksista.

Raportissa on esitetty uutta hyväksymismenettelyä tai rekisteröintimenettelyä sovellettavaksi tapauksissa, joissa aikaisemmin on edellytetty ympäristölupaa. Edellytyksenä menettelylle on mm., ettei laitokselta edellytetä naapuruussuhdelain mukaista lupaa. YSV pitää erittäin tärkeänä, että esitetyssä hyväksymismenettelyssä toiminnan aloittaminen olisi mahdollista vasta viranomaisen tehtyä asiasta päätöksen. Kunnan viranomaisen joutuu hyväksymisilmoitusta käsitellessään ja erityisesti rekisteröinti-ilmoituksen vastaanottaessaan harkitsemaan laitoksen luvanvaraisuutta erittäin kiireellisillä aikatauluilla myös tilanteissa, jossa laitoksen sijoittumista on pelkän normin noudattamisella pidetty itsestäänselvyytenä. YSV ei pidä järkevänä, että aiemmin ympäristölupaa edellyttäneiden toimintojen aloittaminen olisi mahdollista pelkästään rekisteröinti-ilmoituksen tekemällä. On selvää, että täsmällisten soveltamisohjeiden puuttuessa lain soveltaminen johtaa hyvin erilaisiin tulkintoihin ja käytäntöihin eri puolilla Suomea. Kuten raportissa on todettu, vaatii hyväksymismenettely toteutukseen tuekseen käytännön ohjeita erityisesti kuntien käyttöön.

Hyväksymismenettelyn käyttöönotto tuo myös yhden menettelytavan lisää ympäristönsuojelulain nykyiseen lupa-, ilmoitus- ja rekisterimenettelyn sisältävään kokonaisuuteen. Ennen uuden hallinnollisen menettelyn käyttöönottoa olisi hyvä selvittää tarkemmin, kuinka paljon tehokkaampi tällainen uusi menettely on verrattuna vastaavan normiohjauksen soveltamiseen osana nykyistä lupamenettelyä. Uusi hyväksymismenettely ei ainakaan ole omiaan lisäämään ympäristönsuojelulain ennakoitavuutta ja helppotajuisuutta. Toiminnanharjoittajan voi jatkossa olla entistä vaikeampi hahmottaa onko hänen harjoittamansa toiminta luvanvaraista vai ei. Raportissa on esitetty toimintojen ilmoittami-

sen muuttamista rekisteröinti-ilmoituksiksi ja näiden ilmoitusten käsittelyn siirtämistä kuntiin. Tämä luonnollisesti lisää kuntien työmäärää, mitä ei voida nykytilanteessa pitää hyväksyttävänä. Ilmoitukset tulisi raportin mukaan myös viedä tietojärjestelmään ja tämän on todettu edellyttävän tietoteknisiä valmiuksia.

Tärkeiden pohjavesialueiden merkitys korostuu jatkossa harkittaessa laitoksen luvanhakuvelvollisuutta. YSV katsoo, että jatkovalmistelussa tulee huomioida pohjavesialueiden nykyisten rajausten tulkinnanvaraisuus ja selkeyttää tärkeiden pohjavesialueiden rajausten muodostamisen hallinnollinen menettely. Samassa yhteydessä tulee harkita myös ottamoiden lähisuoja-alueiden erityissuojelun tarvetta.

Raportissa on esitetty säädösten tarkistamista koskien lupamääräysten tarkistamista (YSL 55 §). Säädösten tarkistamisessa tulee YSV:n mielestä korjata epäkohta, joka koskee ennen YSL:n säätämistä annettuja toistaiseksi voimassa olevia lupia. Näissä luvissa eli ole lupamääräysten tarkistamista koskevia määräyksiä eikä toiminnan lupamääräysten tarkistamista käytännössä tehdä. Tämä muodostaakin eriarvoisuutta toiminnanharjoittajien kesken.

YSV on useissa aiemmissakin lausunnoissaan tuonut esille kuntien valtion ympäristönsuojeluviranomaisilta ja ympäristöministeriöltä saaman ohjauksen kehittämistarpeen. Projektin esitys normiohjauksen lisäämisestä poistaa osaltaan tätä ongelmaa, mutta myös yhteistyötä valtion ja kuntien ympäristöhallinnon välillä tulee jatkossa merkittävästi tiivistää. Yhteisten toimivien tietohallinnon työkalujen aikaansaaminen on ehdoton edellytys kuntien ja valtion viranomaisen tehokkaalle yhteistyölle. Näiden työkalujen kehittämisessä yhtenä lähtökohtana tulee olla toimivuus myös kunnan tehtäväkentän näkökulmasta. Kuntien ympäristönsuojelun tehtävien asianmukainen hoito edellyttää erikoisosaamista. Näiden tehtävien hoitoon tarvittavat asianmukaiset ympäristöalan koulutusvaatimukset olisi myös vihdoin saatava kirjattua myös lakiin.

Valtion tuottavuusohjelman vähentämistavoitteet tulee välittömästi epärealistisina unohtaa ja keskittyä sen sijaan aivan päinvastaiseen: tarvittavien lisäresurssien saamiseen sekä valtion että kuntien ympäristönsuojelutehtäviin. Tämä olisi myös asiakaspalvelun kannalta oikea suunta. Lisäresurssien saamista tukee myös se, että hankkeen keskeisiä tavoitteita olivat asiakaspalvelun parantaminen ja ympäristönsuojelun korkea taso Suomessa. Pitkällä aikavälillä korkeaa ympäristönsuojelutasoa tuetaan tehokkaimmin ympäristönsuojelun ennaltaehkäisevillä edistämistehtävillä, joita tällä hetkellä resurssipulan takia laiminlyödään.

Projektin esitys valvonnan maksullisuudesta on erittäin kannatettava. Valvontasuunnitelman mukaisen valvonnan tulee kuitenkin aina olla maksullista, mikäli valvontasuunnitelman laadinta ja toteutettu valvonta täyttää sille määritellyt laatu- ja minimivaatimukset. Valvontaa ja sen maksullisuutta suunniteltaessa tulee huomioida lupa-, hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvien laitosten lisäksi se vielä suurempi joukko toimijoita, joiden toiminta ei edellytä lupaa, mutta joiden toimintaa erityisesti kunnan viranomaisten tulee säännöllisesti valvoa. Ennakovalvonnan keventäminen siirtää vastuuta ympäristönsuojelun korkean tason säilyttämisestä enenevässä määrin valvonnalle. Maksullisuus mahdollistaisi toivottavasti myös tähän työhön tarpeelliset lisäresurssit. Projektissa esitettyä mahdollisuutta keventää valvontaa vapaaehtoisten järjestelmien kautta pidetään erittäin kannatettavana ajatuksena, kunhan tällaisten järjestelmien laatu- ja minimikriteerit määritetään.

Projektin esittämä valvonnan keinovalikoiman kehittämisen jatkohanke on erittäin tarpeellinen. Tällä hetkellä mm. hallintopakkomenettely on aivan liian raskas ja hidas työkalu ympäristönsuojelullisten puutteiden korjaamiseksi. Asianosainen onnistuu esim. pakoilemalla välttämään ympäristönsuojeluviranomaisen määräykset. Varsinkin kunnissa valvonta- ja valitustapauksiin liittyvissä asianosaisten tavoittelussa kuluu liikaa resursseja suhteessa saatuun hyötyyn. Monesti hallintopakkomenettelyn

kankeus johtaa tilanteeseen, jossa viranomainen virheellisesti saadaan näyttämään tehottomalta. Näin kansalaisten luottamus viranomaisiin kärsii.

Raportti III

Projekti III:n esittämät sähköisen asioinnin, lupakäsittelyn sekä valvontajärjestelmän kehittäminen ovat erittäin kannatettavia keinoja tehostaa työntekoa ja yhdenmukaistaa menettelytapoja. Esitetyt tietotekniset ratkaisut tulisi kuitenkin saattaa myös kunnan viranomaisten käyttöön, jotta niillä saavutettaisiin maksimaaliset edut. Jatkoselvittelyä tulisikin jatkossa tehdä tiiviissä yhteistyössä kuntakentän kanssa ja hyödyntäen tehokkaasti nykyaikaisia etäkäyttöratkaisuja.

Lopuksi

YSV painottaa, ettei päätöksentekoa tule siirtää liian kauas toiminnanharjoittajista ja kansalaisista. Valtion ympäristöhallinnon muutoksessa tulisi varmistaa riittävän aluetuntemuksen säilyminen niin lupapäätöksien teossa kuin valvonnassa. Kunnanviranomaisten vahvuutena on nykyisin erinomainen paikallistuntemus ja se pitäisi pyrkiä turvaamaan jatkossakin siirryttäessä suurempiin kuntayksiköihin ja seudullisiin viranomaisorganisaatioihin. Muutosvaiheessa on siten erittäin tärkeää turvata kuntien ympäristönsuojelutyön merkittävyys ja mielekkyys.

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry:n hallituksen puolesta,

Sini-Pilvi Saarnio
puheenjohtaja

Minttu Peuraniemi
sihteeri

Tiedoksi: Suomen Kuntaliitto